EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 7.8.2020
COM(2020) 360 final

2020/0165 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) seoses maksukohustuslaste registreerimisega Põhja-Iirimaal

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Ühendkuningriik lahkus Euroopa Liidust 31. jaanuaril 2020. Vastavalt väljaastumislepingule[1] on Ühendkuningriik ELi jaoks nüüd kolmas riik.

EL ja Ühendkuningriik leppisid ühiselt kokku kuni 2020. aasta lõpuni kestvas üleminekuperioodis, mille jooksul kohaldatakse Ühendkuningriigis muu hulgas jätkuvalt ELi käibemaksualaseid õigusakte[2].

Alates 1. jaanuarist 2021 Ühendkuningriigi suhtes enam ELi käibemaksualaseid õigusakte ei kohaldata. Vastavalt Iirimaad ja Põhja-Iirimaad käsitlevale protokollile[3] (edaspidi „protokoll“), mis on osa väljaastumislepingust, kohaldatakse Põhja-Iirimaa suhtes siiski kaupu käsitlevaid ELi käibemaksualaseid õigusakte, et vältida ranget piirikontrolli Iirimaa ja Põhja-Iirimaa vahel. Teenuste puhul aga käsitatakse Põhja-Iirimaad koos ülejäänud Ühendkuningriigiga väljaspool ELi asuvana.

See toob Põhja-Iirimaal paratamatult kaasa duaalse või segakäibemaksusüsteemi, mille alusel kohaldatakse Põhja-Iirimaal asuvate kaupade tarnete, ühendusesiseste soetamiste ja impordi suhtes käibemaksudirektiivi[4] V jaotises sätestatud maksustatavate tehingute kohta käsitlevate eeskirjade kohaselt ELi ühtlustatud eeskirju, samas kui samal territooriumil osutatud teenuste suhtes ELi käibemaksusüsteemi ei kohaldata.

ELi käibemaksusüsteemi nõuetekohaseks toimimiseks on oluline, et maksukohustuslased, kes tarnivad Põhja-Iirimaal kaupu (sealhulgas nn ühendusesisesed tarned) või soetavad seal ühendusesiseselt kaupu (sealhulgas mittemaksukohustuslasest juriidilised isikud), nagu on loetletud artiklis 214, oleksid käibemaksukohustuslasena registreeritud vastavalt ELi eeskirjadele. See on vajalik ka selleks, et tagada vabatahtlike erikordade nõuetekohane toimimine maksukohustuslaste puhul, kes osutavad teenuseid mittemaksukohustuslastele või tegelevad kaupade kaugmüügiga.

Seda silmas pidades on oluline, et need maksukohustuslased (ja vajaduse korral mittemaksukohustuslasest juriidilised isikud) oleksid Põhja-Iirimaal registreeritud eraldi ELi käibemaksukohustuslasena registreerimise numbriga, mis on antud vastavalt ELi eeskirjadele ja mis erineb Ühendkuningriigi käibemaksukohustuslasena registreerimise numbritest (mis algavad tähtedega „GB“), mis antakse vastavalt Ühendkuningriigi õigusaktidele. On võimalik, et see ELi käibemaksukohustuslasena registreerimise number tuleb omistada lisaks Ühendkuningriigis kohaldatavale käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrile näiteks juhul, kui ettevõtja tarnib Põhja-Iirimaale nii kaupu kui ka teenuseid.

Ettevõtjate, eelkõige Põhja-Iirimaale suunduvate ja sealt tulevate kaupadega tegelevate ettevõtjate jaoks peaks olema selge ja kergesti mõistetav, milliseid eeskirju kohaldatakse, st kas ELis või Ühendkuningriigis kehtivaid eeskirju. ELi käibemaksukohustuslasena registreerimise number mängib olulist rolli ELi käibemaksusüsteemi toimimises, näiteks selleks, et põhjendada käibemaksuvabastust nn ühendusesiseste kaubatarnete puhul (VIES-süsteemi kaudu), et määrata kindlaks kohaldatavad käibemaksu tagastamise menetlused (ELi

---

1 Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping (ELT C 384 I, 12.11.2019, lk 1).

2 Vt väljaastumislepingu artiklid 126 ja 127.

3 ELT C384 I, 12.11.2019, lk 92.

4 Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

käibemaksu tagastamise süsteem[5] või 13. direktiiv[6]), käibemaksugrupid, kolmnurktehingud ja aheltehingud („vahendaja“), nn nõudmiseni varu kord, tolliprotseduur 42 ja „turvavõrk“ (käibemaksu ühendusesisese soetamise koht liikmesriigis, kes on välja andnud käibemaksukohustuslasena registreerimise numbri).

Seetõttu tehakse ettepanek, et Põhja-Iirimaa käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrite eesliide oleks „XI“. Uus konkreetne eesliide on vajalik, kuna Põhja-Iirimaal puudub konkreetne ISO kood 3166 – alfa 2, mida kasutatakse käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrite eesliidete kindlaksmääramiseks ELis, nagu on sätestatud käibemaksudirektiivi artiklis 215. ISO näeb siiski ette võimaluse kasutada X-koode territooriumidel, millel ei ole konkreetset koodi; „XI“ on seega loogiline valik.

Tuleb märkida, et kuigi käibemaksudirektiivi artikli 214 kohaselt on üldine kohustus tuvastada käibemaksukohustuslased (ja vajaduse korral mittemaksukohustuslasest juriidilised isikud), on käibemaksudirektiivi artikli 272 tingimuste kohaselt olemas ka võimalus maksukohustuslased sellest ja muudest kohustustest vabastada. Seetõttu võiks Ühendkuningriik piirduda konkreetse eesliite puhul nende Põhja-Iirimaa kauplejatega, kes tegelikult tegelevad ELi-sisese kaubavahetusega, ning jätta välja näiteks need ettevõtjad, kes teevad ainult riigisiseseid tarneid.

Nagu juba mainitud, on käibemaksukohustuslasena registreerimise numbril (koos korrektse riigi eesliitega) ELi-siseses kaubanduses oluline roll. Kehtiv käibemaksukohustuslasena registreerimise number koos õige eesliitega on nüüd oluline tingimus käibemaksudirektiivi artiklis 138 sätestatud maksuvabastuse kohaldamiseks nn ühendusesiseste kaubatarnete suhtes. Seda on vaja ka selleks, et taotlejatel oleks juurdepääs ELi käibemaksu tagastamise süsteemile.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Kavandatav XI-koodi kasutamine on kooskõlas selle kavandatud kasutamisega tolli- ja aktsiisieesmärkidel Põhja-Iirimaaga seoses.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepanek on kooskõlas protokolli üldise rakendamisega, et tagada Põhja-Iirimaa eriseisundi õigeaegne ja nõuetekohane ettevalmistamine pärast Ühendkuningriigi väljaastumist EList.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Direktiiviga muudetakse käibemaksudirektiivi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 113 alusel. Selles artiklis on sätestatud, et nõukogu võtab pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega seadusandliku erimenetluse kohaselt ühehäälselt vastu sätted liikmesriikide kaudseid makse käsitlevate õigusnormide ühtlustamiseks.

[5] Nõukogu 12. veebruari 2008. aasta direktiiv 2008/9/EÜ, milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad käibemaksu tagastamiseks vastavalt direktiivile 2006/112/EÜ maksukohustuslastele, kelle asukoht ei ole tagastamisliikmesriigis, vaid teises liikmesriigis (ELT L 44, 20.2.2008, lk 23).

[6] Nõukogu 17. novembri 1986. aasta kolmeteistkümnes direktiiv 86/560/EMÜ, kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühenduse territooriumil registreerimata maksukohustuslastele käibemaksu tagastamise kord (EÜT L 326, 21.11.1986, lk 40).

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikes 3 sätestatud subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt võib ELi tasandil meetmeid võtta ainult juhul, kui liikmesriigid eraldi ei suuda kavandatud eesmärke piisavalt saavutada ning seepärast saab neid kavandatud meetme ulatuse või toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil.

Põhja-Iirimaaga seotud käibemaksukorra üle ei saa juba selle olemusest tulenevalt otsustada üksikud liikmesriigid. Lisaks on käibemaks ELi tasandil ühtlustatud maks ja seetõttu on iga algatuse puhul, millega kehtestatakse ELi käibemaksusüsteemi jaoks Põhja-Iirimaaga seoses kasutatav erikood, vaja komisjoni ettepanekut käibemaksudirektiivi muutmiseks.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on vähemalt Põhja-Iirimaale antava erikoodi seisukohast kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, st see ei lähe kaugemale, kui on vajalik, et saavutada aluslepingute eesmärgid, eelkõige ühtse turu sujuv toimimine pärast Ühendkuningriigi väljaastumist EList. Sarnaselt subsidiaarsuse põhimõttele ei ole liikmesriikidel võimalik käsitleda Põhja-Iirimaa eriseisundi praktilisi aspekte ELi käibemaksusüsteemis ilma käibemaksudirektiivi muutmise ettepanekuta.

- **Vahendi valik**

Muudetakse kehtivat käibemaksudirektiivi ja seega valitakse vahendiks direktiiv.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta negatiivselt ELi eelarvet.

Sellega seoses tuletatakse meelde, et vastavalt protokolli artikli 8 teisele lõigule ei kanta Põhja-Iirimaal maksustatavatest tehingutest saadud tulu üle ELile.

2020/0165 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) seoses maksukohustuslaste registreerimisega Põhja-Iirimaal

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 113 koostoimes Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu[1] artikliga 131,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust[2],

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust[3],

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Ühendkuningriik astus Euroopa Liidust välja 31. jaanuaril 2020 Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu (edaspidi „väljaastumisleping“) alusel. Väljaastumislepinguga on ette nähtud üleminekuperiood, mis lõpeb 31. detsembril 2020. Kuni selle kuupäevani kohaldatakse Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis jätkuvalt liidu käibemaksualaseid õigusakte. Pärast üleminekuperioodi lõppu Ühendkuningriigi suhtes ega Ühendkuningriigis enam liidu käibemaksualaseid õigusakte ei kohaldata.

(2) Vastavalt väljaastumislepingu osaks oleva Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolli (edaspidi „protokoll“) artiklile 8 kohaldatakse pärast üleminekuperioodi lõppu Põhja-Iirimaal[4] kaupade suhtes siiski jätkuvalt liidu käibemaksualaseid õigusakte, et vältida ranget piirikontrolli Iirimaa ja Põhja-Iirimaa vahel.

(3) Seetõttu kohaldatakse maksukohustuslaste ja teatavate mittemaksukohustuslastest juriidiliste isikute suhtes Põhja-Iirimaal tehtavate kaubatehingutega seoses liidu käibemaksualaseid õigusakte, samal ajal kui nende suhtes kohaldatakse Ühendkuningriigi käibemaksualaseid õigusakte kõigi muude tehingute puhul Ühendkuningriigis, sealhulgas Põhja-Iirimaal.

(4) Liidu käibemaksusüsteemi nõuetekohaseks toimimiseks on oluline, et igale maksukohustuslasele, kes tarnib või soetab ühendusesiseselt kaupu Põhja-Iirimaal (sealhulgas mittemaksukohustuslasest juriidilised isikud), nagu on loetletud nõukogu

[1] ELT L 29, 31.1.2020, lk 7.
[2] ELT C , , lk .
[3] ELT C , , lk .
[4] Tingimusel, et Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolli artiklis 18 osutatud demokraatlik nõusolek artikli 8 kohaldamise jätkamiseks on olemas.

direktiivi 2006/112/EÜ[5] artikli 214 lõike 1 punktides a, b ja c, või maksukohustuslasele, pidades silmas vabatahtlike erikordade kasutamist maksukohustuslaste puhul, kes osutavad teenuseid mittemaksukohustuslastele või tegelevad kaupade kaugmüügiga, antakse eraldi käibemaksukohustuslasena registreerimise number.

(5) Seepärast tuleks Põhja-Iirimaal kehtestada eraldi eesliitega käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrid, et teha vahet ühelt poolt maksukohustuslastel ja mittemaksukohustuslasest juriidilistel isikutel, kelle Põhja-Iirimaal asuvate kaupadega tehtavate tehingute suhtes kohaldatakse käibemaksualuseid liidu õigusakte, ja teiselt poolt isikutel, kes teevad muid tehinguid, mille jaoks on nad Ühendkuningriigis käibemaksukohustuslasena registreeritud.

(6) Reeglina põhinevad liidus käibemaksukohustuslase registreerimisnumbrite eesliited riigi ISO koodil 3166 – alfa 2. Põhja-Iirimaal selles süsteemis eraldi koodi ei ole, kuid ISO näeb siiski ette võimaluse kasutada X-koode territooriumidel, millel ei ole konkreetset koodi. Seepärast on asjakohane teha ettepanek kasutada Põhja-Iirimaa puhul koodi „XI“.

(7) Direktiivi 2006/112/EÜ tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 2006/112/EÜ artiklile 215 lisatakse järgmine kolmas lõik:

„Põhja-Iirimaa puhul kasutatakse eesliidet „XI“.

Artikkel 2

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 31. detsembril 2020. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

   Kui liikmesriigid võtavad need normid vastu, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi ja kõnealuse märkuse sõnastuse näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 3

Käesolev direktiiv jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

[5] Nõukogu 8. november 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

Artikkel 4

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja